

tukajšnja šolska mladina — nekatere deklice celo v belih oblekah — s svojimi učitelji pred župniščem, kjer je pričakovala okrajnega glavarja barona Reebbacha, c. kr. okr. šol. nadzornika Ivana Thumo, c. kr. okr. inženjerja Ivana Jaksebata, vipavske uradnike (na čelu sodni svetnik Nosan) in druge gospode in dame, ki so prišli počastiti pomenljivi dan. Topiči so zagrmeli, zvonovi so zapeli in naznanili zbranemu ljudstvu, da se prične slovesnost. Počasi se je pomikal iz prevod učencev, za njim visoki gostje, v župno cerkev, ki je bila danes polna sijaja. Župnik H. Dejak stopi na leco, kjer v kratkem govoru razloži pomen današnje slovesnosti ter poudarja korist, ki jo bo imela vrhpoljska mladina od svoje šole, ker ji ne bo treba hoditi ob vsakojakih vremenskih neprilikah v Vipavo, nabirat si zlatih, za življenje tolikanj potrebnih naukov. Da bo pa šola dosegala svoj namen, je treba blagoslova od zgoraj, a tudi starši morajo podpirati delovanje učiteljevo.

Po cerkvenem opravi so šli učenci in drugo ljudstvo v izprevodu pred novo šolsko stavbo. Na sprednji strani je visela okrašena slika Nj. Veličanstva, pred njo je bil pripravljen govorniški oder. Po blagoslovu je govoril nadzornik Thuma. Spominjal se je v govoru gospoda glavarja, ki je pripomogel k zidanju šole, krajnega šolskega sveta in občanov vrhpoljskih, ki se niso bali stroškov, da so zgradili to krasno dvorazrednico, ki je ena najlepših na Kranjskem. Spominjal se je dalje v govoru g. nadučitelja in gđe. učiteljice ter jima priporočal zvesto izpolnjevanje dolžnosti.

Za njim je govoril g. glavar ter med govorom izročil kjuče g. nadučitelju. V vznesenih besedah se je zahvalil domači nadučitelj za zaupanje, ki so mu ga izkazali, ter poudarjal, da se bo trudil za napredek šole. Spominjal se je tudi vseh onih, ki so pripomogli, da se je sezidala tako krasna šola.

Za vsakogar pričujočih pa je bil gotovo najganjlivejši prizor, ko sta stopili pred g. glavarja belo oblečeni učenki in se mu v imenu vrhpoljske šolske mladine zahvalili: prva v nalašč za to priliko spesnjem govoru, druga v prozi za trud in skrb, ki jo je imel za zidanje naše šole. V znak hvaležnosti sta mu vročili krasen šop cvetic. — Po govorih je g. župnik blagoslovil notranjščino šolskega poslopja. Izprevod se je razvrstil in počasi pomikal v župno cerkev, kjer je zbrano ljudstvo prisostvovalo slovesni sv. maši, pri kateri so peli učitelji.

Za odlične goste, ki so mnogoštevilno prihiteli ta dan v Vrhpolje, je bil pripravljen skupen obed pri županu g. Fr. Kobalu. Tu je bilo videti razen že v začetku omenjenih gospodov tudi graščaka Karla grofa Lanthierija in za šolstvo vnetega graščaka Karla Mayerja in skoro vse gg. učitelje in gđe. učiteljice vipavske doline. Da, celo nekaj tovarišev iz sosedne Goriške se ni strašilo dolgega pota v Vrhpolje. Pri banketu se je razvila živahna zabava. G. župnik je pri banketu govoril na Nj. Veličanstvo, ki je pospeševatelj in zaščitnik šolstva, ter pričujoče opozoril, naj zakličejo trikratni „slava“. Navdušeno so pričujoči zapeli na to avstrijsko himno.

Da bi tudi prijatelji pristne slovenske pesmi ta dan ničesar ne pogrešali, je tukajšnji kraj. šol. svet povabil vipavsko pevsko društvo, ki je izvajalo nekaj pesmi mojstersko. Ljubitelji muzike so imeli priliko slušati šentvidske tamburaše.

Med prijaznimi pogovori je le prehitro nastopil večer. Vsakdo se je poslavljaj z veselo dušo, zakaj preživel je lep dan, kakršnega še ni videlo Vrhpolje!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem zboruje dne 19. novembra ob 9. uri zjutj. v Krškem. Na dnevnem redu sta hospitaciji iz prirodoписа „Lastovica“ v III. razredu in „Krog“ v V. razredu. Nastopita gospica Pavla Zirer, oziroma gosp. meščanski učitelj Karl Humek. Razen tega predavata še: Ljudevit Stiasny: „Kako doženemo samostojnost učencev pri računanju“ in Ivan Magerle: „Naše ukoslovne težnje.“ Z ozirom na jako zanimivi in mnogobrojni vzpored vabi v imenu odbora k obilni udeležbi

Ljudevit Stiasny, t. č. predsednik.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 19. novembra ob polu 2. popoldne v Št. Pavlu v prostorih g. Vedenika po sledečem vzporedu: 1. Slavnostni govor predsednika častnemu članu, umirovljenemu nadučitelju gospodu Vidicu, povodom šestdesetletnice njegovega rojstva. 2. Zapisnik o zadnjem zborovanju. 3. Zemljepisno-zgodovinski načrt občine Gomilsko, podava g. Zotter. 4. Posvetovanje zaradi peticije glede odprave III. plačilnega razreda.

Anton Farčnik, predsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 19. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v Kozjem po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. dopisi. 3. Poročilo o zborovanju „Lehrerbunda.“ 4. Društvene zadeve. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Goriško.

Občni zbor ajdovske učiteljske podružnice za goriški okraj. Dne 22. oktobra t. l. so se zbrali učitelji in učiteljice ajdovskega okraja pri Rebku, da odbor poroča o svojem letnem delovanju in da se voli novi odbor.

Med učiteljstvom rase dannadan stanovska samozavest. A izvestni tovariši se vendar ne morejo sprijazniti z novo boljšo strujo. V veliko žalost ni bilo tudi tu tovarišev, ki bi bili lahko prišli. Vse na stran, četrtek je naš dan! A vidi se zaspanost, malobrižnost mnogih, mnogih tovarišev. Ravna se po izreku nekega tovariša, ki mi je rekel: „Kadar povišajo tebi, bodo tudi meni. Pehaj se ti. Imaš čas, imaš zdravje, imaš vse ugodnosti!“ A, dragi kolegi, solidarnosti, eneržije nam manjka!

Predsednik Medvešček pozdravi vse člane, a tudi novo došli učitelji v naš okraj bi bili danes pristrčno pozdravljeni in sprejeti, nimamo pa koga pozdravljati. Že pri prvem zborovanju jih ni. Kaj to pomenja?

Tajnik Mrmolja je poročal o delovanju novega odbora, kar je dalo povod dolgi debati, v katero so posegli naši vrli tovariši Možina, Bajt, Mrmolja, Vodopivec, tudi naš presrečno sprejeti tovariš iz zelene Štajerske, Krajnik.

Reklo se je mnogo ostrih besed proti našim zastopnikom v stalnem konferenčnem odboru in o tonu in taktu goriških naših kolegov. Hočemo biti enkrat z njimi na čistem. Clara pacta — boni amici. Rokavice, frak in cilindar na stran, pa stopite in nam povejte, kaj pravzaprav hočete od nas. Naš takt je dur. Mi ne poznamo hlapčevanja. Mi nočemo biti „Beschwichigungshofrati“, kakor je marsikateri, ki bi ne smel biti. Ali je lepo, da so pustili samo Bajta zagovarjati dotični predlog o našem, po njih mnenju izvrstnem stanju. Seveda g. predsednik stalnega odbora ni pustil predloga na glasovanje. Mi mu tega ne zamerimo, ker vemo, da ima že od zgoraj migljaj. Dolžnost naših odbornikov pa je bila, da bi se oglasili pri konferenciji. Mi bi bili gotovo vsi potegnili za njimi. Tudi dvorano bi bili zapustili, dokler bi se ne pustil predlog v razpravo. Ali vsaj tiho opozicijo bi bili lahko naredili. Nobeden ni govoril ne o alkoholu, ne o Črnivčevi računici, ki je nekoga neznansko blamirala, ne o jezikovni vadnici in ne o drugih predlogih, tudi glasovati ni bilo treba za nobeno stvar. Prepričan sem, da bi vsi vedeli,

zakaj se gre. G. predsednika pustim v miru, on je tam, kjer mora biti, a mora tudi tako postopati. Imamo se dosti učiti od socijalnih demokratov. S tem konec o tem!

Z ozirom nato, da je prejšnji predsednik Medvešček zaradi nujnih drugih opravil, s katerimi vzdržuje svojo družino — kaj jo hoče pustiti umreti? — zadržan, ni mogel sprejeti vodstva ne odborništvu. Izrekla se mu je na predlog tajnika iskrena zahvala za njegovo dosedanje delovanje. Izvoljeni so bili z vzklikom: Tomažič Andrej, predsednik; Krajnik Franja, podpredsednik; Mrmolja Fran, tajnik; Lavrenčič Klementina, blagajnica; Možina, Bajt in Zorn, odborniki. Delegatom za zborovanje glavnega društva so izvoljeni: Kavš, Tomažič, Mrmolja.

G. predsednik se zahvaljuje za izvolitev ter prevzame nadaljnje vodstvo.

Možina je predlagal, da naj se enkrat opomni naše zastopnike, ki naj potem spravijo stvar v sejo okr. šol. sveta, da se je ta že večkrat pokazal kot slab sodnik proti učitelju, ki je prišel v disciplinarno preiskavo. Sodišče je še vedno ugodno rešilo zadevo za učitelja.

Ako se oglasi vse učiteljstvo za sprejem v dež. učiteljsko društvo, naj to potem preskrbi pravnega zastopnika.

Medvešček predlaga:

1.) Vsak član ajd. podružnice naj pristopi h dež. učiteljsko društvo. Za poverjenico za ajd. okraj naj se izvoli naša g. blagajničarica.

2.) Vsako okraj. učiteljsko društvo in podružnica imej svojega poverjenika. Dež. učiteljsko društvo naj naprosi društva v tem zmislu.

3.) Med potrebnimi koraki, ki naj bi jih storilo dež. učiteljsko društvo, naj bi bil tudi sledeči:

a) Izvoli naj se deputacija, ki naj gre k dež. glavarju in poslancem, da se informira, kaj se misli ukreniti v primerno izboljšanje gnotnega stanja.

b) S poslanci, ki se pokažejo naklonjeni za primerno izboljšanje, naj se stopi v ožji dogovor, da se stori konec nedostojni igri, ki jo igra dež. zbor z učiteljstvom.

c) Ako spozna odbor dež. učiteljskega društva za potrebno, naj bi tudi posamezna okr. učiteljska društva po deputacijah stopila v dotiko z dež. poslanci.

4.) Odbor dež. učiteljskega društva bodi v stalni dotiki z odbori vseh okrajnih društev in njih podružnic in obratno radi enotnega delovanja. Tako postane odbor dež. učiteljskega društva nekako izvrševalni odbor vsega deželnega učiteljstva.

Vsi predlogi so bili sprejeti.

Kanalska podružnica učiteljskega društva v Gorici je imela dne 15. okt. t. l. svoje 7. zborovanje v Kanalu. Prisotnih je bilo 13 društvnikov. Glede na majhno število učiteljskih oseb (18) v tem okraju in glede na slabelokalne razmere je bila udeležba hvalevredna. G. preds. A. Verč naduč. v Kanalu se spominja odšlih članov, ki so bili premeščeni v drug okraj, in pozdravi novodošlece. V jedernatem govoru bodri in jih vspodbuja k vztrajnemu plodonosnemu delovanju. Naša plača sicer ni taka, da bi nas silila še k večjemu naporu, ker žalibog mora učitelj, ako se hoče preživiti častno in dostojno, iskati še drugje t. j. zunaj šole primernega zaslužka. Delati moramo tedaj na to, da se načrt uzakoni. Zato naj se posvetujejo zbrani tovariši in tovarišice, kako sestaviti primerno prošnjo na deželni zbor in odbor. Dalje je bila volitev novega podpredsednika namesto premeščenega g. Josipa Kuntika, učitelja v Gorenjem polju. Izvoljen je bil z večino glasov gospod Leopold Pavlin, nadučitelj v Ročinju. Po različnih debatah o povišanju plač in drugih predlogih je bilo zborovanje zaključeno.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino. Vsebinska 11. zvezka: 1. Grobovi. Borisov. Pesem. 2. Roža in trn. E. Gangl. Pesem. 3. Noč in dan. E. Gangl. Pesem. 4. Polje in gozd. E. Gangl. Pesem. 5. Orgle in piščal. E. Gangl. Pesem. 6. K materi. Kompoljski. Povest. 7. Naj-

lepši dnevi. Leon Poljak. Povest s podobo. 8. Pastorka. Cvetko Slavin. Pesem. 9. Vrli bratec. Ivo Trošt. Povest. 10. Pravljica o starem bedaku. Vojanov. Pravljica. 11. Spanček. Fran Žgur. Pesem. 12. Na poti. Simon Palček. Pesem s podobo. 13. Iz čitanke grofa Leva Nikolajeviča Tolstega. Solovej. Povesti. 14. Ta krasota!... Fr. Golob. Basen s podobo. 15. Vrabec in miš. Simon Palček. Povest. 16. Na bojišču. Cvetko Slavin. Pesem. 17. Pouk in zabava. Novice z dvema podobama. Demant. L. O. Rešitev računške šale in rešilci.

Druga zbirka učnih slik po podanih hospitacijah krškega in litijskega okraja.

Izdal Ljudevit Stiasny. To je naslov 80 strani obsežni knjigi, ki ji je namen, olajšati učiteljem pripravo za pouk. Knjiga obsega 21 učnih slik učiteljev in učiteljic iz imenovanih dveh okrajev. Sestavili so jih Frančiška Jankovič, Pavlina Zirer, Terezija Ivančič, Ivana Dolinar, Ida Gherbaz, Ivan Magerl, Olga Kobau-Gasperin, Mihael Debelak, Josipina Schott, Janez Gantar, Andrej Škulj, Karel Trost, Bernard Andoljšek, Ernestina Rekar, Anton Sila in Matevž Pelko. — Lažnik bi bil človek, ki bi trdil, da ne dela učiteljstvo več, nego mu je dolžnost. Z vso marljivostjo in natančnostjo sestavljene učne slike stanejo 1 K, po pošti 10 h več.

„Mali vitez“. Izšel je zadnji (20.) sešitek tega velikega Sienkiewiczovega romana. Cena sešitku 40 h.

„Slavisches Echo“. Na željo in nagovarjanje mnogih slovanskih rodoljubov se je podpisani odločil poleti l. 1900. ustavljati časopis „Slavisches Echo“ zopet izdajati na Dunaju. Program ostane stari, in hoče torej list i nadalje zagovarjati narodna in historična prava vseh slovanskih narodov Avstro-Ogrske, kakor tudi njih kulturne in ekonomske interese. Obenem se hoče list še posebej zanimati tudi za socijalno vprašanje, ki vedno bolj trka tudi na vrata skupnega Slovstva. Upoštevati hoče „Slavisches Echo“ tudi zunanjo politiko in zunanje slovanstvo, ker oba ta činitelja sta bolj ali manj v zvezi tudi z interesi avstro-ogrskih Slovanov. Letos v poslednjih 3 mesecih izidejo le še tri številke. Z novim letom 1904. pa bo „Slavisches Echo“ izhajal po dvakrat na mesec. Za letošnje 3 številke znaša naročnina 1 krono. Za l. 1904. znaša naročnina za vse leto 8 K, za pol leta 4 K in za četrt leta 2 K.

F. Podgornik,

izdajatelj in urednik „Slavisches Echo“ Wien, IX., Lustkandlgasse 32.

Vestnik.

Osebnost in šolske vesti na Kranjskem. Gosp. Leopold Armic, učitelj na II. mestni deški šoli v Ljubljani, je imenovan za nadučitelja na III. mestni deški šoli v Ljubljani. Začasni učitelj Josip Tavželj v Čemšeniku je stalno nameščen. Premeščena sta: učitelj g. Ivan Cerar iz Sostrega na Črnuče in učiteljica ga. Marija Cepudrova s Studence v Hrušico. — Na Savi pri Jesenicah se je dovolila ustanovitev trirazredne ljudske šole, v Juršici pa enorazredne šole. Nadalje se je sklenilo razširiti šolo v Podzemlju v tri-razrednico, v Trnju pa v dvorazrednico. — Pomožna učiteljica na dekliški šoli v Kočevju, gđe. Silva Binterjeva je imenovana za začasno učiteljico v Wöllingu na Štajerskem. — V sirotišnici v Kočevju se je otvoril na tamkajšnji šoli 4. razred. — G. Fr. Levstek je imenovan za pomožnega učitelja v Dobropoljah. — Absolvirani učiteljski kandidat g. Matej Berce iz Orehovice je imenovan za provizoričnega učitelja in voditelja na Krki.

Ne le krivično, ampak kruto je, ker s tem postaja učilnica mučilnica za otroke, ako jim usiljujejo učitelja, ki ne ume jezika otrok. V Lješah pri Prevaljah na Koroškem imajo dvorazredno šolo, ki jo obiskujejo izključno slovenski otroci, a učitelj in učiteljica sta oba trda Nemca! Otroci ne znajo nemški, učitelja pa ne slovenski! Kakov uspeh je pričakovati ob taki uredbi?! To je skrajna krivica s stališča nacionalnega prava, to je obenem brutaliteta s stališča humanitete in je slednjič grd atentat s stališča pedagogike!